

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2022 m. gruodžio 20 d.
(OR. en)

15867/22

ENT 172
MI 926
CHIMIE 102
ENV 1279
SAN 658
IND 548
COMPET 1014

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2022 m. gruodžio 8 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	C(2022) 8854 final
Dalykas:	2022 m. gruodžio 8 d. KOMISIJOS REKOMENDACIJA dėl Europos saugiai ir tvariai sukurtų cheminių ir kitų medžiagų vertinimo sistemos sukūrimo

Delegacijoms pridedamas dokumentas C(2022) 8854 final.

Pridedama: C(2022) 8854 final

Briuselis, 2022 12 08
C(2022) 8854 final

KOMISIJOS REKOMENDACIJA

2022 12 08

**dėl Europos saugiai ir tvariai sukurtų cheminių ir kitų medžiagų vertinimo sistemos
sukūrimo**

KOMISIJOS REKOMENDACIJA

2022 12 08

dėl Europos saugiai ir tvariai sukurtų cheminių ir kitų medžiagų vertinimo sistemos sukūrimo

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 292 straipsnį,

kadangi:

- (1) pagal Europos žaliąjį kursą¹ nustatomi keturi tarpusavyje susiję perėjimo prie tvarios ekonomikos ir visuomenės politikos tikslai: poveikio klimatui neutralumas, biologinės įvairovės apsauga, žiedinė ekonomika ir nulinės taršos tikslas, kad aplinkoje nebūtų toksinių medžiagų;
- (2) pagal ES tvaraus finansavimo strategiją² siekiama remti perėjimo prie tvarios ekonomikos finansavimą;
- (3) Taksonomijos reglamente³ nustatytos keturios sąlygos, kurias turi atitikti ekonominė veikla, kad ji būtų laikoma tvaria aplinkos atžvilgiu. Jame taip pat nustatyti šeši aplinkos tikslai, įskaitant perėjimą prie žiedinės ekonomikos ir taršos prevenciją bei kontrolę;
- (4) komunikate „Cheminių medžiagų strategija tvarumui užtikrinti. Aplinkos be toksinių medžiagų kūrimas“⁴ (toliau – Cheminių medžiagų strategija) Komisija paskelbė, kad ji parengs saugiai ir tvariai sukurtų cheminių ir kitų medžiagų kriterijus. Komisija taip pat skatins valstybes nares, pramonę ir kitas suinteresuotąsias šalis teikti pirmenybę inovacijoms ieškant alternatyvų, kuriomis būtų galima pakeisti kuo daugiau susirūpinimą keliančių medžiagų⁵ visuose sektoriuose, pavyzdžiui, tekstilės, su maistu besiliečiančių medžiagų, informacinių ir ryšių technologijų, statybinių medžiagų, mažataršio judumo, baterijų ar atsinaujinančiųjų energijos išteklių;
- (5) Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl Cheminių medžiagų strategijos⁶, kurioje pabrėžiama būtinybė parengti saugiai ir tvariai sukurtų cheminių medžiagų kriterijus, kurie padėtų išvengti taršos ir ją kontroliuoti, gerinti pavojingų cheminių medžiagų atsekamumą gaminiuose bei skatinti jas pakeisti saugesnėmis ir tvaresnėmis alternatyvomis. 2021 m. kovo 15 d. Tarybos išvadose dėl Cheminių medžiagų strategijos⁷ Komisija taip pat raginama, bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis ir konsultuojantis su suinteresuotaisiais subjektais, nedelsiant parengti suderintas, aiškias

¹ COM(2019) 640 *final*.

² COM(2021) 390 *final*.

³ Reglamentas (ES) 2020/852.

⁴ COM(2020) 667 *final*.

⁵ Apibrėžtos Cheminių medžiagų strategijoje tvarumui užtikrinti (COM(2020) 667 *final*).

⁶ 2020 m. liepos 10 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl cheminių medžiagų strategijos tvarumui užtikrinti (2020/2531(RSP)), https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0201_LT.pdf.

⁷ 2021 m. kovo 15 d. Tarybos išvados „Sąjungos tvarių cheminių medžiagų strategija: metas veikti“ (dok. 6941/21), <https://www.consilium.europa.eu/media/48827/st06941-en21.pdf>.

ir tiksliai sąvokų apibrėžtis ir, kai tinkama, kriterijus arba principus, susijusius su sąvokomis, kurios yra itin svarbios veiksmingam Cheminių medžiagų strategijos įgyvendinimui, pavyzdžiui, „saugiai ir tvariai sukurtos cheminės medžiagos“;

- (6) Žiedinės ekonomikos veiksmų plane⁸ teigiama, kad Komisija remia pavojingų cheminių medžiagų pakeitimą ir atsisakymą, skatindama mokslinius tyrimus ir inovacijas;
- (7) ES veiksmų plane „Siekiant nulinės oro, vandens ir dirvožemio taršos“⁹ ir Pasiūlyme dėl Reglamento, kuriuo nustatoma tvarių gaminių ekologinio projektavimo reikalavimų nustatymo sistema¹⁰, pabrėžiamas įsipareigojimas užtikrinti, kad cheminės ir kitos medžiagos būtų kuo saugesnės ir tvaresnės jų kūrimo etape ir per visą jų gyvavimo ciklą, kad medžiagų ciklai būtų netoksiški;
- (8) pirmoji sektoriui skirta nuoroda į medžiagų kūrimą atsižvelgiant į saugą ir tvarumą yra pateikta ES tvarios ir žiedinės tekstilės ekonomikos strategijoje¹¹. Strategijoje pabrėžiama, kaip svarbu parengti iš principo saugių ir tvarių cheminių ir kitų medžiagų kriterijus, kad pramonei būtų padedama pakeisti tekstilės gaminiuose naudojamas susirūpinimą keliančias chemines medžiagas kitomis medžiagomis arba, jei tai neįmanoma, sumažinti jų kieki;
- (9) Europos piliečiai taip pat mato būtinybę veikti. 2020 m. „Eurobarometro“ apklausa¹² parodė, kad 84 proc. europiečių nerimauja dėl kasdien naudojamuose produktuose esančių cheminių medžiagų poveikio jų sveikatai, o 90 proc. – dėl cheminių medžiagų poveikio aplinkai;
- (10) pagal Reglamentą (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH) šiuo metu jau yra nustatyti keli šimtai labai didelį susirūpinimą keliančių cheminių medžiagų¹³, dar daugiau jų galėtų atitikti Pasiūlyme dėl Reglamento, kuriuo nustatoma tvarių gaminių ekologinio projektavimo reikalavimų nustatymo sistema¹⁴, pateiktą susirūpinimą keliančių medžiagų apibrėžtį;
- (11) tam, kad būtų sėkmingai pereita prie saugiai ir tvariai sukurtų cheminių ir kitų medžiagų, būtina bendra saugos ir tvarumo aspektų samprata¹⁵. Todėl būtina sukurti Europos saugiai ir tvariai sukurtų cheminių ir kitų medžiagų vertinimo sistemą, kuri padėtų nustatyti saugos ir tvarumo kriterijus, siekiant užtikrinti dalyvių, sektorių ir vertės grandinių suderinamumą;
- (12) numatyta sistema turėtų užtikrinti galimybę visapusiškai įvertinti cheminių ir kitų medžiagų saugą ir tvarumą per visą jų gyvavimo ciklą ir padėti kurti, tobulinti, gaminti ir naudoti chemines ir kitas medžiagas, kurios, būdamos saugios ir tvarios, atlieka reikiamą funkciją. Taikant šią sistemą bus galima nustatyti saugiai ir tvariai sukurtų

⁸ COM(2020) 98 *final*.

⁹ COM(2021) 400 *final*.

¹⁰ COM(2022) 142 *final*.

¹¹ COM(2022) 141 *final*.

¹² „Eurobarometro“ apklausa (2020 m.). Europiečių požiūris į aplinką, 2020 m. kovo mėn., <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2257>.

¹³ <https://echa.europa.eu/candidate-list-table>.

¹⁴ COM(2022) 142 *final*.

¹⁵ Europos Komisija (2021 m). *Mapping study for the development of Sustainable by Design criteria*, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f679c200-a314-11eb-9585-01aa75ed71a1/language-en>.

medžiagų kriterijus, kurie turėtų padėti nustatyti aukštus cheminių ir kitų medžiagų saugos bei tvarumo standartus;

- (13) saugos ir tvarumo matmenų, aspektų, metodų, rodiklių ir priemonių apžvalgoje¹⁶, kuria pagrįstas šios rekomendacijos priedas, nors ir nurodoma keletas papildomų socialinio ir ekonominio tvarumo aspektų, daugiausia dėmesio skiriama cheminių medžiagų saugai ir aplinkosauginiam tvarumui. Siekiant gauti papildomos informacijos ir priimti labiau pagrįstus sprendimus, ypač tada, kai skatinamas pakeitimas, gali tekti vertinti ne tik jau svarstomus socialinius ir ekonominius aspektus. Į tokius aspektus, jei prireiktų, galima atsižvelgti taikant sistemą;
- (14) numatytos saugiai ir tvariai sukurtų medžiagų sistemos tikslas – būti mokslinių tyrimų ir inovacijų priešakyje ir skatinti naudoti naujausias mokslo žinias aukščiausiems inovacijų saugos ir tvarumo tikslams pasiekti;
- (15) turėtų būti siekiama, kad sistema taptų pasauliniu inovacijų etalonu vykdant žaliąją pramonės pertvarką; siekiant kuo daugiau gaminamų ir naudojamų susirūpinimą keliančių medžiagų pakeisti kitomis medžiagomis; skatinant cheminių ir kitų medžiagų gamybai naudoti tvarius išteklius ir žaliavas; siekiant kuo labiau sumažinti cheminių ir kitų medžiagų gamybos ir naudojimo poveikį klimatui, aplinkai ir žmonių sveikatai per visą jų gyvavimo ciklą; ir nukreipiant pramonės bei viešojo sektoriaus investicijas į mokslinius tyrimus ir inovacijas teisinga kryptimi;
- (16) šioje rekomendacijoje siūloma Europos saugiai ir tvariai sukurtų medžiagų sistema, kaip atskaitos taškas valstybėms narėms, pramonei, akademinėms bendruomenėms, mokslinių tyrimų ir technologijų organizacijoms (RTO) ir įstaigoms, teikiančioms rekomendacijas dėl saugių ir tvarių cheminių ir kitų medžiagų;
- (17) šioje rekomendacijoje nustatytas sistemos bandomasis laikotarpis, o valstybėms narėms ir suinteresuotiesiems subjektams šiuo bandomuoju laikotarpiu taikomas savanoriško ataskaitų teikimo mechanizmas. Sistemos peržiūros procesas bus pradėtas ne vėliau kaip iki bandomojo laikotarpio pabaigos. Atsižvelgdama į atsiliepimus, surinktus per bandomąjį laikotarpį, Komisija, kai tinkama, spręs dėl papildomų saugos ir aplinkos aspektų, taip pat ekonominio ir socialinio tvarumo aspektų, kaip papildomo komponento, įtraukimo į vertinimą;
- (18) kaip pabrėžiama Cheminių medžiagų strategijoje, didesnės viešosios ir privačiosios investicijos į saugių ir tvarumo principus atitinkančių cheminių medžiagų kūrimą ir didesnis chemijos pramonės inovacinis pajėgumas bus gyvybiškai svarbūs kuriant naujus sprendimus ir remiant žaliąją ir skaitmeninę pertvarką. Todėl 2030 m. vizija, kuri yra šios rekomendacijos pagrindas, turėtų užtikrinti, kad būsimos europinės, nacionalinės ir tarptautinės iniciatyvos dėl saugių ir tvarumo principus atitinkančių cheminių ir kitų medžiagų būtų pagrįstos siūloma sistema. Komisija šią rekomendaciją populiarins tarptautiniuose forumuose;
- (19) siekdama suteikti paskatų išbandyti sistemą ir ypač spręsti susirūpinimą keliančių medžiagų klausimą, Komisija parems bandomąjį laikotarpį. Tai visų pirma bus daroma vykdant veiksmus pagal bendrąją programą „Europos horizontas“, skirtus saugių ir tvarumo principus atitinkančių cheminių ir kitų medžiagų kūrimui ir bandymo metodų

¹⁶ Caldeira, C., et al. *Safe and Sustainable by Design chemicals and materials. Review of safety and sustainability dimensions, aspects, methods, indicators, and tools*, EUR 30991 EN, Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas, 2022, ISBN 978-92-76-47560-6 (internetu), doi:10.2760/879069 (internetu), JRC127109. 2022.

bei vertinimo priemonių kūrimui ir tobulinimui, kad būtų išplėstos sistemos siūlomos vertinimo galimybės;

- (20) Komisija taip pat parengė Strateginį saugių ir tvarumo principus atitinkančių cheminių ir kitų medžiagų mokslinių tyrimų ir inovacijų planą¹⁷, kuriame nustatomos pagrindinės cheminių ir kitų medžiagų gyvavimo ciklo (kūrimo, gamybos, naudojimo ir šalinimo, grįžtamojo perdirbimo arba žalos ištaisymo) mokslinių tyrimų ir inovacijų sritys, kad Europos ir nacionaliniu lygmenimis būtų palengvintas ir remiamas pramonės perėjimas prie saugių ir tvarumo principus atitinkančių cheminių ir kitų medžiagų;
- (21) Komisija, žinodama, kurių duomenų reikia numatytai sistemai įgyvendinti, ir toliau populiarins randamus, prieinamus, sąveikius ir pakartotinai panaudojamus (FAIR) duomenis. Komisija taip pat kuria ES bendrą cheminių medžiagų duomenų platformą¹⁸ dalijimuisi esamais duomenimis, naudojamais su cheminėmis medžiagomis susijusiuose Sąjungos teisės aktuose, prieigai prie jų ir pakartotiniam jų naudojimui palengvinti;
- (22) šioje rekomendacijoje laikomasi subsidiarumo principo, nes numatyta saugiai ir tvariai sukurtų medžiagų sistema tenkina Europos mokslinių tyrimų erdvės ir bendrosios cheminių ir kitų medžiagų rinkos, kur reikalinga Europos lygmeniu bendra cheminių ir kitų medžiagų saugos ir tvarumo samprata, poreikius. Joje taip pat laikomasi proporcingumo principo, nes sistemos sukūrimas derinamas su teisiškai neįpareigojančiomis priemonėmis bandomuoju laikotarpiu, nepažeidžiant jokių galiojančių ar būsimų (Sąjungos) teisės aktų dėl cheminių ir kitų medžiagų,

PRIĖMĖ ŠIĄ REKOMENDACIJĄ:

1. TIKSLAS IR TAIKYMO SRITIS

- 1.1. Šioje rekomendacijoje siūloma sukurti Europos saugiai ir tvariai sukurtų cheminių ir kitų medžiagų sistemą, skirtą mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklai. Išsami informacija apie bandomąjį laikotarpį ir sistemą, pagrįsta Komisijos Jungtinio tyrimų centro techninėmis ataskaitomis^{19,20}, yra pateikta šios rekomendacijos priede.
- 1.2. Numatomą sistemą sudaro cheminių ar kitų medžiagų saugos ir tvarumo aspektų vertinimo metodai. Pagal rezultatus, gautus taikant sistemą, bus galima nustatyti saugiai ir tvariai sukurtų medžiagų kūrimo kriterijus, įskaitant balų sistemas ir slenkstines vertes, nustatytas atsižvelgiant į gautus rezultatus. Kriterijų nustatymo procesas bus pradėtas lygiagrečiai su sistemos peržiūra. Šios rekomendacijos tikslas – pradėti bandyti vertinimo sistemą ir gauti atsiliepimų, kad būtų galima pagerinti jos tinkamumą, patikimumą ir veiksmingumą.

¹⁷ Europos Komisija. *Strategic Research and Innovation Plan for Safe and Sustainable Chemicals and Materials*. Europos Sąjungos leidinių biuras, 2022, ISBN 978-92-76-49115-6, doi 10.2777/876851.

¹⁸ COM(2020) 667 final.

¹⁹ Caldeira C., Farcas L., Moretti, C., et al. *Safe and Sustainable by Design chemicals and materials. Review of safety and sustainability dimensions, aspects, methods, indicators, and tools*, Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas, 2022, ISBN 978-92-76-47560-6, doi:10.2760/879069.

²⁰ Caldeira C., Farcas L., Garmendia, I., et al., *Safe and sustainable by design chemicals and materials: Framework for the definition of safe and sustainable by design criteria for chemicals and materials*, Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas, 2022, ISBN 978-92-76-53264-4, doi: 10.2760/487955.

- 1.3. Ši rekomendacija skirta valstybėms narėms, pramonei, įskaitant mažas ir vidutines įmones (MVI), akademinėi bendruomenei ir mokslinių tyrimų ir technologijų organizacijoms (RTO), kurios prisideda prie cheminių ir kitų medžiagų kūrimo arba jas kuria. Ji kviečia jas naudoti sistemą savo mokslinių tyrimų ir inovacijų programose bei veikloje, susijusiose su cheminėmis ar kitomis medžiagomis. Jos taip pat raginamos nurodyti sistemą atitinkamuose politikos ar strategijos dokumentuose.
- 1.4. Valstybės narės, pramonė, akademinė bendruomenė ir RTO taip pat turėtų užtikrinti, kad metodai, modeliai ir duomenys, sukurti ir naudojami taikant sistemą, atitiktų surandamumo, prieinamumo, sąveikumo ir pakartotinio panaudojimo (FAIR) pagrindinius principus.

2. NAUDOJIMAS VALSTYBĖSE NARĖSE

Valstybės narės raginamos:

- 2.1. skatinti naudoti sistemą savo nacionalinėse mokslinių tyrimų ir inovacijų programose, taip palaikant bandomąjį laikotarpį prietaikomis ir naudojimo atvejais;
- 2.2. didinti aukštos kokybės FAIR duomenų, skirtų saugai ir tvarumui vertinti, prieinamumą, įtraukiant šį aspektą į nacionalines mokslinių tyrimų ir inovacijų programas bei į susijusią politiką, jei tinka;
- 2.3. remti vertinimo metodų, modelių ir priemonių gerinimą ir pateikti naujų, kuriuos būtų galima integruoti į sistemą saugos ir tvarumo vertinimui pagerinti;
- 2.4. remti švietimo programų kūrimą, siekiant užtikrinti, kad būtų ugdomi sistemai įgyvendinti būtini įgūdžiai.

3. NAUDOJIMAS PRAMONĖJE, AKADEMINĖJE BENDRUOMENĖJE ir RTO

Pramonė (įskaitant MVI), akademinė bendruomenė ir RTO raginamos:

- 3.1. naudoti sistemą savo mokslinių tyrimų ir inovacijų procesuose kuriant chemines arba kitas medžiagas ir taip palaikyti bandomąjį laikotarpį;
- 3.2. pateikti aukštos kokybės FAIR duomenis, kad būtų galima vertinti saugą ir tvarumą, nepažeidžiant intelektinės nuosavybės teisių ir, kai aktualu, saugumo aspektų;
- 3.3. remti naujų vertinimo metodų, modelių ir priemonių, kuriuos būtų galima integruoti į sistemą saugos ir tvarumo vertinimui pagerinti, kūrimą ir pateikimą;
- 3.4. remti profesinio mokymo ir švietimo programų kūrimą, siekiant užtikrinti, kad būtų ugdomi sistemai įgyvendinti būtini įgūdžiai.

4. REKOMENDACIJOS ĮGYVENDINIMO ATASKAITOS

- 4.1. Valstybės narės, pramonė, akademinė bendruomenė ir RTO raginamos pranešti Komisijai apie šios rekomendacijos įgyvendinimą bandomuoju laikotarpiu.
- 4.2. Ataskaitų teikimui palengvinti Komisija parengs ataskaitų šabloną. Perduodama informacija turėtų apimti:
 - informaciją, kaip valstybės narės, pramonė, universitetai ir RTO naudoja sistemą savo mokslinių tyrimų ir inovacijų programose, veikloje ir kt.;
 - sistemos bandymo iniciatyvas ir naudojimo atvejus;
 - naujų saugos ir tvarumo vertinimo metodų, modelių ir priemonių kūrimo bei jų rezultatų vertinimo ir naudojimo iniciatyvas;

- saugių ir tvarumo principus atitinkančių cheminių ir kitų medžiagų kūrimo iniciatyvas;
- vertinimo ataskaitas, kuriose pateikiami sistemos bandymo rezultatai;
- problemas ir trukdžius, nustatytus naudojant sistemą;
- informaciją apie balų sistemų ir slenkstinių verčių, kurios gali padėti nustatyti saugiai ir tvariai sukurtų cheminių ir kitų medžiagų kriterijus peržiūrėtoje sistemoje, nustatymą.

Priimta Briuselyje 2022 12 08

Komisijos vardu
Mariya GABRIEL
Komisijos narė

